

UNIVERSITEIT TWENTE.

Voorzitter URaad

COLLEGE VAN BESTUUR

VAN
I.S.M. Boomkamp, MSc.
T 053-4894363
i.s.m.boomkamp@utwente.nl

DATUM
25 augustus 2015
ONS KENMERK
CVB UIT – 1418/S&B

PAGINA
1 van 2
BIJLAGE
2

ONDERWERP

Bestuurlijke reactie dashboard modules 4 & 8 en advies expertcommissie

Geachte Voorzitter,

Voor u ligt het dashboard van de modules 4 en 8 en het advies van de expertcommissie van juni 2015. Het CvB wil u graag informeren over de recente ontwikkelingen ten aanzien van de onderwijsvernieuwing en aankondigen dat de wijze van rapportage wijzigt.

Het beeld dat uit het dashboard naar voren komt is overwegend positief. De studentwaardering stijgt en de TOM-implementatie vordert gestaag. De gewenste kentering in het denken van 'teacher driven learning' richting 'student driven learning' zet door. Bij die modules waar dit nu al praktijk is, lukt het wel om oplossingen te vinden voor werkdruk en toetsing. Voor een succesvolle TOM-implementatie is het van belang dat deze kentering richting 'student driven learning' doorzet. Om dit te bereiken moeten docenten ruimte krijgen en gestimuleerd worden. In overleg met de UCO, decanen en rector, bekijkt de decaan onderwijsvernieuwingen hoe hij aan deze en andere aanbeveling opvolging kan geven.

Tegelijkertijd is duidelijk dat een aantal zaken ook de komende tijd onze volledige aandacht nodig blijft houden. Wij wijzen hier met name op de werkdruk die in de evaluaties blijft terugkeren als een zorgpunt. De afgelopen jaren heeft het CvB meerdere malen met u over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Om meer zicht te krijgen op de precieze achtergrond van de werkdruk bij docenten heeft de decaan onderwijsvernieuwing besloten om samen met HR en het Programmabureau Onderwijsvernieuwing na te gaan wat de beste manier is om te achterhalen welke onderdelen van TOM de werkdruk opleveren. De evaluaties van de afgelopen jaren geven daarvoor een te weinig eenduidig beeld.

Mede op advies van de expertcommissie zal de formele rapportage van de decaan onderwijsvernieuwing aan het CvB op een meer geïntegreerde wijze worden aangeboden. Naast het jaarbeeld zal het CvB vanaf het komende studiejaar 2015-2016 beschikken over kwartaalrapportages. Deze zullen bestaan uit een integrale analyse van cijfermatige en onderwijskundige gegevens, een overzicht van de follow-up, beleidsaanbevelingen en overige relevante informatie.

UNIVERSITEIT TWENTE.

DATUM
25 augustus 2015

ONS KENMERK
CVB UIT – 1418/S&B

PAGINA
2 van 2

Uitgangspunt is dat er gebruik gemaakt wordt van bestaande evaluaties zoals het dashboard en andere relevante onderwijs-evaluaties. Het is dus uitdrukkelijk niet de bedoeling de inmiddels teruggebrachte evaluatiedruk weer uit op te voeren. (Onderdelen van) de rapporten zullen de basis vormen voor verdere beleidsvorming door decanen, opleidingen, en waar nodig of wenselijk de UT als geheel. Tevens kunnen relevante onderdelen uit de rapportage de basis zijn voor overleg met de URaad.

Namens het College van Bestuur,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'H' followed by a long horizontal stroke.

Mr. H.J. van Keulen
Secretaris van de Universiteit

Expertcommissie Monitor TOM: ADVIES JUNI 2015

Achtergrond, opdracht en werkwijze van de Expertcommissie Monitor TOM

Het doel van de Expertcommissie Monitoring TOM (de Expertcommissie) is een bijdrage te leveren aan de succesvolle invoering van TOM door periodiek het invoeringsproces te monitoren aan de hand van een vastgesteld beoordelingskader. De Expertcommissie bestaat uit Jan Buitenweg (EWI-BSS), Mireille Claessens (NBP-group, TNW), Henk van der Kolk (methodoloog, BMS), Lex Lemmens (onderwijsdecaan TU/e), Stephan Maathuis (secretaris, S&B) en Hans Vossensteyn (voorzitter, CHEPS, BMS)

De Expertcommissie neemt een onafhankelijke positie in en komt op grond van haar eigen inzichten en expertises tot haar oordelen en adviezen (2 maal per jaar). De Expertcommissie is ingesteld door het CvB van de UT en rapporteert rechtstreeks aan het CvB.

Op basis van de volgende documenten heeft de Expertcommissie zich een beeld gevormd van de invoering van TOM:

- Dashboard Implementatie TOM kwartiel 1 2014-2015
- Dashboard Implementatie TOM kwartiel 2 2014-2015
- Dashboard Implementatie TOM kwartiel 3 2014-2015
- Stavaza TOM: CVB-rapportage aan UR dd. 29 januari 2015
- Voorstel werkwijze POV 2015-2016: versie 2 juni 2015
- Instellingsactieplan Studeren met een Functiebeperking 2015 -2018: Versie april 2015 zoals besproken in UCO op 21 mei 2015
- Follow-Up TOM Lunch: gespreksnotities DOV en POV
- Nationale Studentenenquête: CVB-D agendapunt 10 juni 2015
- Schriftelijke reactie van POV op informatievraag van de expertcommissie

In het vervolg van dit advies worden eerst de algemene conclusies en aanbevelingen van de Expertcommissie gepresenteerd. Daarna presenteren wij de meer specifieke overwegingen per onderdeel van het beoordelingskader.

Advies juni 2015

Algemene conclusies en aanbevelingen

De Expertcommissie heeft wederom een grote hoeveelheid informatie ten aanzien van de invoering van TOM gekregen, vooral geaggregeerd op instellingsniveau. De Expertcommissie heeft vooral veel deeldossiers tot zich gekregen. Er is dit keer geen integraal jaar- of semesterbeeld aangeleverd. De beschikbare informatie bevat vooral meningen van studenten en modulecoördinatoren UT-breed. De geaggregeerde dashboards en feedback van studenten geven wel een inzicht in de algemene UT-brede ontwikkelingen en opvattingen. Een grondige analyse, bijvoorbeeld met cijfers over cruciale facetten zoals het aantal studenten dat modules haalt, uitvalt, de BSA haalt, etc., en waarmee ook verschillen tussen opleidingen zichtbaar worden zodat het onderlinge leervermogen verder kan worden gestimuleerd, is niet ter beschikking gesteld. In veel rapportages wordt de gehele populatie van studenten of de gehele populatie van modules in een bepaald kwartiel als uitgangspunt genomen, waardoor wel een algemeen beeld ontstaat, maar geen inzicht wordt verkregen of het bij sommige opleidingen beter of minder goed gaat. Het algemene beeld wordt vooral bepaald door opleidingen waar veel studenten reageren op de enquête. Op basis van dit algemene en mede daardoor beperkte beeld kan de Expertcommissie geen conclusie trekken of het goed of minder goed gaat met de invoering van TOM.

Aanbeveling 1: Stel – indien nog niet aanwezig – een integrale analyse op van de beschikbare informatie en detailleer deze tot op het niveau van de individuele opleiding. Het instrument van jaarverslagen zou hierbij kunnen helpen.

Het is noodzakelijk dat de centrale regie en controle op de invoering van TOM eenduidig is belegd en wordt ingevuld. De monitoringconstructie die is gekozen met een DOV en een ondersteunend POV vormt een goede basis mits deze goed wordt ingezet. Dat betekent dat doelgericht en concreet op de invoering wordt gemonitord, uitgaande van een duidelijke ambitie en zoveel mogelijk gebruik makend van de bestaande evaluaties binnen opleidingen en faculteiten. Uit de momenteel voorliggende informatie lijkt de UT niet 'instellingstoets-proof' te zijn. De Expertcommissie benadrukt het belang om de 'paper trail' van plannen en ambities naar interventie, periodieke monitoring en (bij)sturing op orde te brengen daarmee aan te tonen dat de UT en faculteiten 'on track' en 'in control' zijn.

Aanbeveling 2: Houd de verantwoordelijkheid voor een succesvolle invoering van TOM binnen alle bacheloropleidingen bij de Decanen. De sturing en monitoring hierop is de verantwoordelijkheid van de DOV. Houd POV in de ondersteunende rol voor DOV en Decanen ten behoeve van deze monitoring.

Aanbeveling 3: Concretiseer zo expliciet mogelijk de ambities die met de invoering van TOM worden nagestreefd (TOM visie). Baseer hierop een periodieke slanke monitoring (dat wil zeggen, baseer deze zoveel mogelijk op bestaande evaluaties en inzichten en vul deze met ondersteuning van POV waar nodig gericht aan) en stuur periodiek expliciet bij, met oog voor verschillen tussen opleidingen.

De beschikbare informatie geeft de Expertcommissie het idee dat er zelf-reflecterend vermogen is binnen de UT. Het lijkt erop dat we leren van de opgedane ervaringen, zoals het reduceren van het aantal toetsmomenten binnen modules. Daarnaast gaat het algemene oordeel van de studenten over het onderwijs licht omhoog. Dit correspondeert nog niet geheel met de hoge ambities van vernieuwend en stimulerend onderwijs dat de UT met TOM nastreeft, maar is wel hoopgevend. Op grond van de UT-brede dashboards en feedback van studenten identificeert de Expertcommissie 3 terreinen binnen de invoering van TOM waarvoor extra aandacht wordt gevraagd: toetsen, studenten met een studiebeperking en onderwijslogistiek.

1. Toetsen: De toetsen stimuleren nog niet voldoende het (diepe) leren dat de UT nastreeft. Er bestaat nog een te grote toetsdruk waardoor studenten te weinig tijd lijken te hebben voor het nemen van hun verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces en het krijgen van feedback daarop.

Aanbeveling 4: Adresseer het probleem van toetsen door toetsing (nog) beter aan te laten sluiten op de TOM filosofie over het zelflerend vermogen van studenten.

2. Studenten met een studiebeperking: De UT heeft in de afgelopen periode een formalisatieslag gemaakt met het nieuwe integrale visiedocument op studeren met een functiebeperking. Dit onderwerp is urgent en er is behoefte aan direct regelvermogen. De lokale praktijk ontwikkelt zich, maar dit punt is breder en behoeft duidelijke regels voor de betreffende studenten en studentbegeleiders. Een goed zicht op instellings- en opleidingsniveau over aantallen gevallen en gekozen oplossingen is noodzakelijk. De informatie van studieadviseurs en Examencommissies kan als uitgangspunt dienen.

Aanbeveling 5: Inventariseer op korte termijn de stand van zaken ten aanzien van het studeren met een studiebeperking. Ontwikkel op basis daarvan op korte termijn concrete acties en afspraken voor het omgaan met studenten met een studiebeperking.

3. Logistiek: Op grond van de meningen van studenten leiden zaken als roosters, informatie via Blackboard en beschikbaarheid van projectruimtes nog vaak tot problemen en onduidelijkheden richting studenten. Ondanks het ontbreken van detailinzicht per opleiding lijken dergelijke problemen zich vaker voor te doen bij opleidingen waar TOM echt in opbouw is. Daar heeft de onderwijsinhoud de eerste prioriteit.

Aanbeveling 6: Maak een inventarisatie van de logistieke problemen en bepaal vervolgens of en welke vervolgactie nodig is.

Specifieke overwegingen

Organisatorische principes

- TOM onderwijsprincipes

- De integratie van de modules lijkt te verbeteren.
- Moduledeling blijft lastig in te voeren. In de praktijk worden vaak nog alleen onderdelen gedeeld.
- Er lijkt nog geen algemene visie te zijn op het omgaan met studenten die onderdelen van modules niet halen. Als een student geen onderdelen mag/kan herkansen of compenseren, dan ontstaat er studievertraging. Reparatie binnen de module is vaak lastig vanwege de hoge studiedruk. Er ontstaat momenteel een (niet-wenselijke) waaier aan lokale uitzonderingsregels wat betreft toetsen, herkansen en het volgen van module-onderdelen. Hierdoor ontstaat het gevoel dat studenten in verschillende opleidingen/modules verschillend worden behandeld. De UT moet hier een sterkere visie op ontwikkelen. Gebruik goede ervaringen om een meer eenduidig kader te ontwikkelen. Is een zomerprogramma of zomerreparatieperiode een optie?
- **Verbreding van opleidingen**
  - De verbreding komt op gang via de zogenaamde HTHT modules en de minoren.
  - Onderwijsdeling komt op gang, maar er is nog geen totaaloverzicht van onderwijsdeling. Deze zou er moeten komen. Benoem ook een expliciete ambitie.
  - Logistiek en communicatie worden extra uitgedaagd bij verdere onderwijsdeling. Is de UT hierop voorbereid?
- **Reglementen en regelingen**
  - De commissie heeft hier weinig zicht op kunnen krijgen en heeft de indicatie dat het overkoepelende inzicht er nog niet is.
  - De lokale invulling van regelruimte leidt potentieel tot een diversiteit die niet begrepen wordt door studenten van verschillende opleidingen en voedt mogelijk een gevoel van ongelijkheid en oneerlijkheid.
- **Verbeteringen op knelpunten**
  - Er is geen totaalbeeld ten aanzien van de voortgang TOM gerapporteerd. Het is voor de Expertcommissie niet inzichtelijk hoe opleidingen omgaan met knelpunten op curriculumniveau.

Onderwijskwaliteit

- **Studiesucces en studeerbaarheid**
  - De commissie heeft geen aanvullende informatie over het studiesucces ontvangen. De studeerbaarheid is een punt van aandacht in de reguliere evaluaties en onderwerp van aandacht bij de opleidingen. Herkansingen en de consequenties voor het tijdig starten met het afstuderen vormen een belangrijke uitdaging.
  - In de overkoepelende TOM-aanpak wordt studeerbaarheid – in het bijzonder in relatie tot studeren met een studiebeperking – (nog) niet geadresseerd. Studeerbaarheid in combinatie met toetsing moet beter in beeld worden gebracht. Het urenplan dat door sommige module-coördinatoren wordt gemaakt biedt hier een handvat. Is het wenselijk om dat meer systematisch te doen?

Kosten en Efficiëntie

geen opmerkingen

Medewerkers

- Tijd, vaardigheden, motivatie en waardering
  - De commissie heeft hierover geen informatie ontvangen. De DOV wordt gevraagd naar de stand van zaken. Wat wil de UT? Bestaat de intentie om hier bewust mee om te gaan en eventueel maatregelen te nemen? Hebben docenten voldoende / juiste vaardigheden? Stuurt de UT daarop? Moet BKO worden aangepast?
  - Inken Gast heeft een eerste meting gedaan naar de houding en motivatie van docenten ten aanzien van het TOM onderwijs. De gegevens zijn nog niet geanalyseerd. Graag ontvangt de commissie spoedig zicht op de onderzoeksresultaten.

- Draagvlak onder medewerkers

Zoals opgenomen in het advies van december 2014 wordt dit onderwerp niet meer in de monitoring geadresseerd.

Studenten

- Studeerbaarheid
zie onderwijskwaliteit
- Tevredenheid over inhoud, vorm en toetsing
  - De commissie kan in de beschikbare stukken geen eenduidige informatie hierover vinden. De geaggregeerde UT-brede informatie maakt niet duidelijk of er lokaal problemen zijn of niet.
- Tevredenheid over organisatie, procedures, regelingen
zie eerdere opmerkingen over lokale invulling van de regelruimte

Verdere informatie

Voor meer informatie over de Expertcommissie Monitor TOM kunt u contact opnemen met:

Hans Vossensteyn (voorzitter): j.j.vossensteyn@utwente.nl

Stephan Maathuis (secretaris): s.j.maathuis@utwente.nl

UNIVERSITEIT TWENTE.

DASHBOARD IMPLEMENTATIE TOM

KWARTIEL 4 STUDIEJAAR 2014-2015

Programmabureau Onderwijsvernieuwing
Irene Steens, Anne Muller &
Irene Visscher-Voerman

7 Augustus 2015
Kenmerk: POV/233/15AM

INHOUD

Werkwijze	3
Methode en instrumentarium	
Belangrijkste uitkomsten	4
Conclusie en samenvatting	
Knelpunten dashboards vorige kwartielen	8
Stand van zaken	
Resultaten vanuit gesprekken	10
Innovatieve ideeën, tevredenheid en knelpunten	
Resultaten over module 4	15
o.b.v. SEQ, afgenomen vragenlijsten, analyse modulehandleidingen	
Resultaten over module 8	23
o.b.v. SEQ, afgenomen vragenlijsten, analyse modulehandleidingen	
Bijlagen	28
• Bijlage 1 - Compilatie SEQ: Modules 4 en 8 2014-2015	29

UNIVERSITEIT TWENTE.

WERKWIJZE METHODE EN INSTRUMENTARIUM

Methode	Respondenten/bronnen	Wanneer	Informatie verkregen van
Vragenlijst over het ontwerp van de module	Modulecoördinatoren	Voorafgaand aan de module	M4: BMT, CIT, CREATE, GZW, IO, TBK, TIBIT Geen info van 11 opleidingen M8: IO, ST, EPA*
Analyse van module-handelingen	Modulehandelingen	Voorafgaand aan de module	M4: BMT, CIT, CREATE, EPA, GZW, IBA, TBK, TIBIT Geen info van 10 opleidingen M8: AT, EE, EPA, IBA, IO, TBK
Gesprekken	Faculteitsonderwijskundigen Opleidingscoördinatoren	Gedurende de module	Faculteitsonderwijskundigen 16 opleidingscoördinatoren Opleidingscoördinatorenoverleg bijgewoond
SEQ (student experience questionnaire)	Studenten	Na afloop van de module	Dit dashboard is gebaseerd op het SEQ rapport met een response van M4 334 (22%) en M8 338 (22%). Hierbij zijn modules van twee opleidingen (CW M8 en EPA M4 en M8) niet meegenomen omdat hier een anders samengestelde SEQ is afgenomen.

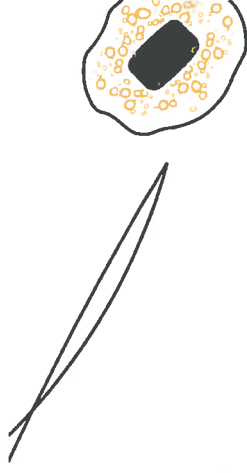
* Omdat drie vragenlijsten geen representatief beeld geven voor de hele UT, zijn de modules uit deze vragenlijsten door middel van een korte beschrijving gelypeerd

UNIVERSITEIT TWENTE.

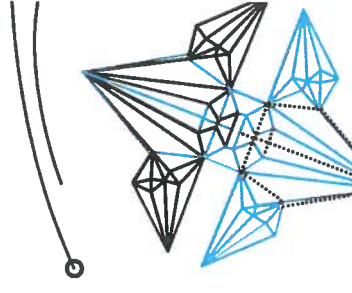
7-8-2015

3

UNIVERSITEIT TWENTE.

BELANGRIJKSTE UITKOMSTEN:
CONCLUSIE EN SAMENVATTING

CONCLUSIES

O.B.V. DE VRAGENLIJSTEN, GESPREKKEN EN SEQ (VANAF SLIDE 10)

- Over het algemeen zijn de projecten vooral gezamenlijk en studentgedreven en de moduleonderdelen zijn meer individueel en docentgestuurd. Naast de hoor- en werkcolleges wordt daarnaast een vanite aan andere (immo)valieve werkvormen genoemd. Over het algemeen speelt het project een grote rol in de module en zijn de moduleonderdelen in het project geïntegreerd. Bij een aantal modules zijn de losse onderdelen niet meer als losse vakken te zien. De 'traditionele' schriftelijke tentamens en eindrapportages worden nog steeds het meest gebruikt, daarnaast wordt peer-feedback veel ingezet. De frequentie van toetsing is nog steeds een knelpunt en lijkt ook een belangrijke oorzaak van de hoge werkdruk bij zowel studenten als docenten. Veel opleidingen zijn zich hier bewust van en experimenteren met oplossingen. CELT en POV schenken ook komend studiejaar extra aandacht aan toetsing.
- Over het algemeen zijn er veel positieve ontwikkelingen. Er zijn echt een aantal bijzondere en uitdagende TOM modules ontworpen. Er is tevredenheid over de integratie van modules. Opleidingen merken dat minder complexer/meer geïntegreerde modules beter lopen en proberen hier, zo goed mogelijk, op in te spelen. Er zijn verschillende ontwikkelingen gaande op opleidingsniveau om de studenten meer verantwoordelijkheid te geven of om de projecten meer centraal te stellen. Ook noemen opleidingen dat, ondanks de knelpunten, studenten (door TOM en/of door BSA) sneller door de studie gaan en dat studenten die niet op hun plek zitten sneller uitvallen.
- Knelpunten die dit kwartiel worden genoemd hebben vooral veel te maken met werkdruk. De werkdruk bij docenten en modulecoördinatoren, studenten en opleidingsmanagement is erg hoog. Dit heeft vooral te maken met administratieve last, bijkomende vernieuwingen en het maatwerk dat TOM met zich mee brengt. Moduleteams zien dat integratie een goede oplossing kan zijn, maar het blijkt moeilijk om de wiskundeleerlijn hierbij te betrekken. Integratie brengt ook andere didactische uitdagingen met zich mee, bijvoorbeeld studenten vrijlaten in bepaalde aspecten en ze tegelijk goed in de gaten houden.
- Een paar opleidingen noemen dat hun studenten best tevreden zijn. Deze opleidingen hebben hun eigen manier van goede communicatie en evaluatie met studenten gevonden. In de SEQ lijken de huidige studenten een positievere waardering of beleving te hebben t a v. toetsing en studielast t o v. vorig jaar. De organisatie van modules en de duidelijkheid over wat er van de student werd verwacht scoort bij beide modules nog steeds laag.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015

5

DOOR DE OOGHAREN VAN DE EVALUATOREN

- Dit kwartiel zijn er door modulecoördinatoren weinig vragenlijsten ingevuld (m3 7/MB 3). Dit maakt het lastig om betrouwbare conclusies te trekken over de modules in het algemeen. Er is extra aandacht besteed aan het voeren van gesprekken met onderwijscoördinatoren. De lage animo voor het invullen van de vragenlijsten was één van de redenen waarom het programmabureau deze TOM evaluatie het komende studiejaar anders zal gaan aanpakken.
- Het is opvallend dat het programmabureau, na twee jaar evalueren van TOM, veel dezelfde observaties doet. Ook in dit dashboard is te lezen dat werkdruk onder studenten een terugkerend thema is en dat het aantal toetsen, met name in M4, redelijk hoog is. Bij zowel docenten als studenten gaat het niet alleen om tijdsdruk (er is veel te doen), maar ook om emotionele druk, bijvoorbeeld omdat de impact van het niet halen van een module voor een student erg groot is. Daarnaast blijkt dat bij lang niet iedereen alle besluiten en regels m b t. specifieke taken of uitgangspunten bekend of duidelijk zijn. Duidelijke communicatie en transparantie over processen, besluiten en regels is essentieel op alle niveaus van onze organisatie.
- Een logische gedachtegang was dat wanneer de nieuwigheid van TOM eraf zou zijn en alle modules ontworpen zouden zijn, de werkdruk ook af zou nemen onder de staf. Maar we moeten ons realiseren dat een eerste ontwerp altijd nog een paar jaar nodig heeft om uit te kristalliseren. Het betreft dan lang niet altijd kleine aanpassingen, maar vaak nog grote herontwerpslagen, die veel tijd kosten. Daarnaast zijn er andere vernieuwingen die inmiddels al weer de aandacht vragen: het masteronderwijs, internationalisering, etc. De vraag is of we van opleidingsteams en ondersteuning een nog langere periode deze hoge werkdruk kunnen en mogen verwachten.
- Studenten blijven in de SEQ aangeven dat zij niet wisten wat er van hen verwacht werd in de module. De vraag is of we dit een negatief signaal vinden. Is deze verwarming een bewust onderdeel van het academische leerproces? Of komt het doordat modules nog wat verder doorontwikkeld moeten worden? De mogelijkheid bestaat dat dit gevoel van onduidelijkheid het gemiddelde waarderingscijfer voor de module als geheel drukt. Dit gemiddelde cijfer moet dan ook met nuance bekeken worden, als een signaal en niet als oordeel.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015

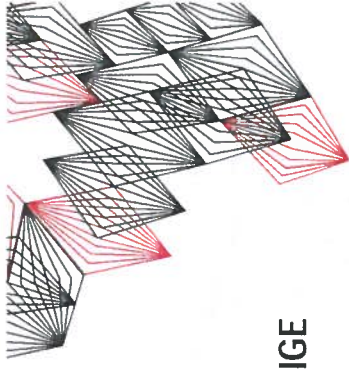
6

DOOR DE OOGHAREN VAN DE EVALUATOREN

- Hoewel de evaluatoren merken dat moduleteams positiever staan tegenover het concept van Student Driven Learning, blijkt het nog lastig te implementeren. Het project is veelal studentgedreven, maar de andere moduleonderdelen zijn vaak docent gestuurd. Op didactisch vlak zijn de modules dus niet sterk geïntegreerd. Op inhoudelijk vlak zijn modules wel geïntegreerd. Met name de nieuw ontworpen modules zijn goed geïntegreerd en hebben een simpeler opbouw dan de modules die ontworpen zijn vanuit bestaande vakken. Hierdoor lopen ze beter.
- Een mooie ontwikkeling in de verdere implementatie van TOM is dat een aantal opleidingen aan eigen curriculumvernieuwingen werken. Er lijkt hier een kentering in het denken te ontstaan van docentgestuurd naar studentgestuurd onderwijs die ook oplossingen met zich meebrengt. Daar waar modules vooral docentgestuurd zijn, zijn toetsing en werkdruk ontrosmakelijk met elkaar verbonden en nauwelijks op te lossen. Waar de kentering naar studentgestuurd lijkt te zijn gemaakt kunnen deze problemen meer integraal worden opgelost.
- Ook in dit dashboard komt weer aan de orde dat opleidingen zorgen hebben over het tekort aan geschikte zalen. De locatie van het onderwijs is, onderwijskundig gezien, van belang. Evenals de rol van de docent, de groeps grootte, werkvormen en materialen. Dit knelpunt moet dan ook niet worden onderschat.
- Een aantal opleidingen ziet inhoudelijk geen meerwaarde in het UT-brede thema voor studenten enervaart vooral organisatorische last door de verplichte deelname daaraan. In de vergadering van 18 juni jl. heeft de UCO daarom besloten om zowel het gemeenschappelijk thema als de slotconferentie voor het studiejaar 2015-2016 te annuleren

UNIVERSITEIT TWENTE.

KNELPUNTEN DASHBOARDS VORIGE KWARTIELEN STAND VAN ZAKEN

NOG LOPENDE KNELPUNTEN KWARTIELEN 1-3 STAND VAN ZAKEN

Meerdere opleidingen ulti de zorg over een tekort aan geschikte zalen (project/practicumruimtes), doordat meerdere opleidingen gebruik maken van dezelfde ruimtes. Ze hebben de wens om bepaalde practicumopstellingen te kunnen laten staan, omdat studenten langere tijd moeten bouwen aan een product. Roostermakers zijn zich hiervan bewust en proberen hier zoveel mogelijk rekening mee te houden. Het roosterproces wordt hierdoor wel erg complex.

> *Er lopen meerdere (onderzoeks)projecten naar efficiënte en effectieve roostering*

Logistiek: Het knippend maken van roosters is ook complex, vanwege het delen van module(onderdelen). Roosters zitten vaak erg vol. Het deelbaar moeten maken van de module voor verschillende doelgroepen (studeren met een functiebeperking, pre-master en minorstudenten) maakt het roosteren lastig.

> *Er lopen meerdere (onderzoeks)projecten naar efficiënte en effectieve roostering*

Er werden zorgen geuit over het modulesysteem. Er moet nog wel eens buiten de module gerepareerd worden en dan zit zo'n reparatie het reguliere onderwijs in de weg. Genoemde oplossingen zijn een reparatieweek tussen modules in, of reparaties van vorige modules in week 30.

> *POV stelt binnenkort een brochure beschikbaar voor opleidingsmanagement en docenten waarin bovenstaande oplossingen worden gedeeld. Binnen opleidingen wordt ook geëxperimenteerd met verschillende regelingen. Verschillen tussen opleidingen zorgen wel weer voor problemen bij gedeelde modules.*

De frequentie van toetsing blijft een knelpunt. We zien wel toenemend enthousiasme over compensator toetsen.

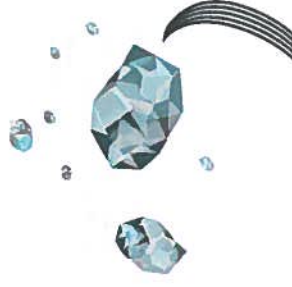
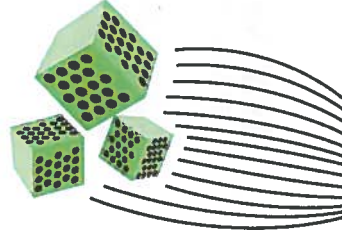
Toetschema's zijn soms erg onduidelijk, de studenten weten niet goed wat allemaal verplicht is, voor hoe veel een toets meetelt of bij welk moduleonderdeel het hoort.

> *In de eerder genoemde brochure worden ook tips rondom toetsing (frequentie en compensatie) gegeven.*

> *CELT en POV besteden al meer aandacht aan toetsing bv. door aan te schuiven bij herontwerp van een module*

> *Bij BMS en EWI lopen in ieder geval al projecten rondom toetsing en het opzetten van toetsplannen.*

RESULTATEN VANUIT GESPREKKEN INNOVATIEVE IDEEËN, TEVREDENHEID & KNELPUNTEN

INNOVATIEVE IDEEËN

MODULE 4, 8 EN OVERSTIJGEND

- Create (module 1) heeft een sprintweek wiskunde. Op basis van een diagnostische toets worden studenten in twee groepen ingedeeld; de ene groep krijgt basis-wiskunde en de andere groep krijgt verdiepende wiskunde.
- Voor AT, ST en TN is een handleiding ontwikkeld voor modulecoördinatoren waarin procedures en taken van de modulecoördinatoren beschreven staan om zo meer duidelijkheid te creëren over de verantwoordelijkheden.
- BIJ en TI hebben modulecoördinatoren gevraagd om een stukje te schrijven over hun module, waarin puntsgewijs staat vermeld wat de sterke punten waren en wat er moet worden verbeterd. Docenten vonden het leuk om dit van elkaar te lezen.
- Bij module 2 en 5 van EE wordt gewerkt met een reviewessie na de toets. Wanneer studenten de toets niet gehaald hebben, kunnen ze de toets met elkaar bespreken en hier een paper over schrijven, waar ze bonuspunten mee verdienen. Studenten leren hier veel van.
- TW koppelt, naar aanleiding van de NSE-resultaten, per kwartiel via de nieuwsbrief van de studievereniging terug wat er op modul niveau en op opleidingsniveau wordt gedaan met de evaluatieresultaten.
- Module 8 van IO heeft een bijzondere opzet: een deel van de theorie wordt aangeboden in elf 'tools'. Studenten van de projectgroep verdelen zichzelf in overleg over de verschillende tools zodat ze samen als team de kennis op kunnen doen die ze nodig hebben in hun project.
- WB gaat komend jaar de reparatieweek verplaatsen naar een week na een vakantie in elke volgende module. In plaats van een reparatieweek aan het eind, is er dus een reparatieweek in het midden van de volgende module. Ze hopen dat deze oplossing leidt tot minder druk bij docenten en studenten.
- Docenten van de wiskundeleerlijn hebben afgelopen kwartiel ervaring opgedaan met andere onderwijsvormen zoals Flipped Classroom.

→ Deze ideeën zijn POV incidentieel ten gehore gekomen, deze lijst is zeer waarschijnlijk niet compleet.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 11

WAAR MEN TEVREDEN OVER IS

MODULE 4, 8 EN OVERSTIJGEND

Modules uit B1 lopen goed. Ook een module 8 waarvan het project vorig jaar ook al gedaan was, liep goed omdat de nieuwigheid er daarmee al een beetje af was. Vijf opleidingscoördinatoren gaven aan dat studenten tevreden waren. Eén opleidingscoördinator gaf aan studenttevredenheid terug te zien in de NSE. Dit opleidingssteam gaat regelmatig de collegezaal in om met studenten te praten. Bovendien gaven twee opleidingscoördinatoren aan dat TOM effectief is qua leeropbrengst: studenten leren meer en kunnen abstracte opdrachten samen goed oppakken.

Vijf opleidingscoördinatoren gaven aan dat het integreren van onderwijs goed werkt. Men merkt dat modules die vanuit één thema werken, beter lopen dan modules die veel thema's hebben of 'rijmzazig' zijn. Twee opleidingen zijn minder gaan toetsen of zijn compensatoir gaan toetsen. Hier is men erg tevreden over.

Vijf opleidingscoördinatoren gaven verder aan tevreden te zijn over de rendementen; slagingspercentages zijn hoger en studenten stoppen eerder wanneer de studie voor hen niet geschikt blijkt. Er zijn minder niet-nominaal studerende studenten. Ook het BSA draagt hieraan bij. Eén opleidingscoördinator ervoer dat studenten in de 'relax-modus' kwamen na het BSA. Deze opleiding heeft module 3 uitdagender gemaakt, omdat module 4 een behoorlijk 'vrije' module was na drie gestructureerde modules.

Acht opleidingscoördinatoren noemden verbeteringen voor de komende jaren. Genoemd zijn: werken aan probleemoplossend vermogen en de student centraal, meer aandacht voor het project, studenten leren leren, afschaffen van deeltolsten, het opzetten van een academische leerlijn, streven naar geïntegreerde modules met een simpele opbouw, een pilot Flipping the Classroom, meer flexibiliteit mogelijk maken en bachelors vanaf 2016 in het Engels aanbieden en een pilot rondom de wiskundeleerlijn. Eén opleidingscoördinator gaf aan dat de module naar verwachting volgend jaar minder vol word.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 12

KNELPUNTEN MODULEOVERSTIJGEND

- De werkdruk wordt door elf opleidingscoördinatoren als knelpunt ervaren. Voor modulecoördinatoren is er vooral veel werkdruk bij de administratie en organisatie van het onderwijs. Door het ontbreken van een duidelijke taakomschrijving van de modulecoördinator is niet altijd duidelijk wat verantwoordelijkheden zijn. Vier opleidingscoördinatoren noemen dat zij hierdoor moeite hebben met het motiveren van docenten voor de functie modulecoördinator. Men heeft het gevoel dat de functie modulecoördinator niet hoog wordt gewaardeerd.
    - POV en BOZ gaan samen kijken of ze de handleiding van cluster TN, ST en AT (zie p. 10) kunnen generaliseren als hulpmiddel voor alle opleidingen.
    - POV zal aanschuiven bij het onderwijscontactpersoneel om meer zicht te krijgen op de administratie van het onderwijs
    - De Projectgroep Alternatieve inrichting Osiris is weer van start gegaan om te onderzoeken hoe de administratieve last kan worden vermindert.
    - POV stemt af met HR op welke wijze de rol van modulecoördinator erkend en gewaardeerd kan worden.
  - Ook hoge werkdruk bij het opleidingsmanagement wordt door drie opleidingscoördinatoren genoemd. Zij hopen op begrip vanuit centraal dat de onderwijsvernieuwing veel tijd en energie kost. Ook de masters moeten bijvoorbeeld worden vernieuwd om de aansluiting met de bachelor te waarborgen. Binnen enkele opleidingen kampt het management met capaciteitsproblemen. Vanuit opleidingen is er behoefte aan een duidelijke prioritering van vernieuwingen.
    - POV bespreekt dit met de decaan onderwijsvernieuwingen en zal nagaan welke oplossingen mogelijk zijn.
  - Ook bij docenten in de module is er volgens drie opleidingscoördinatoren te veel werkdruk. De intensievere werkvormen, administratie en meer overleg met collega's worden genoemd. Met name wanneer er is gekozen voor veel toetsmomenten, is er veel druk om alle toetsen op tijd na te kijken.
    - Ook bij studenten leidt het aantal toetsmomenten, tezamen met volle roosters, tot veel druk. Mede omdat het niet halen van een toets veel impact kan hebben op de verdere progressie van de student. Stress bij studenten wordt door drie opleidingscoördinatoren genoemd. Twee opleidingscoördinatoren noemen ook dat de docenten het vervelend vinden om studenten te moeten laten zakken.
      - Docenten worden vanuit de bestaande communicatie van CELT en POV geadviseerd te kiezen voor minder complexe moduleopbouw met een beperkt aantal toetsen. Een aantal modules zijn al op deze manier herontworpen (zie p. 11).
      - Bij veel opleidingen is er aandacht voor het beperken van toetsmomenten.
      - Opleidingen experimenteren met verschillende toetsplannen, reparatie en compensatieregelingen, maar hebben nog niet allemaal de juiste vorm gevonden. Er ontstaan knelpunten bij gedeelde modules: welke regels gelden voor welke studenten? (zie p. 9)
- Duidelijke communicatie is van belang.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015

13

KNELPUNTEN MODULEOVERSTIJGEND

- Om zonder veel toetsen studenten te kunnen monitoren, beoordelen en te motiveren zijn docenten zoekende. Verschillende didactische dilemma's komen in gesprekken en de vragenlijst naar voren. Een voorbeeld dat door twee opleidingscoördinatoren wordt genoemd, is het motiveren van studenten voor feedbacksessies zonder cijfer.
  - POV organiseert na de zomervakantie een sessie met een kleine groep geïnteresseerde studenten om dergelijke dilemma's voor te leggen en oplossingen vanuit studentenperspectief te genereren die docenten bij hun moduleontwerp kunnen inspireren.
- De minorruimte heeft bij veel onderwijscoördinatoren gezorgd voor spanning. Er waren met name zorgen rondom de wiskundeleerlijn in de aansluitingsmodules. Lange tijd was onduidelijk of en hoe het gat in de module moest worden opgevuld dat ontstaat wanneer studenten het wiskundeonderdeel al hebben gedaan. Veel opleidingscoördinatoren zijn gefrustreerd over hoe de communicatie rondom de minor is verlopen en vragen om duidelijkheid en transparantie.
  - Inmiddels is er vanuit S&B een mail verstuurd naar opleidingsdirecteuren die voor meer opheldering moet zorgen
- Veel modules worden steeds meer geïntegreerde gebieden of de losse onderdelen zijn goed geïntegreerd in het project, maar er is ook nog sprake van modules die geen geïntegreerd geheel vormen. Eén opleidingscoördinator gaf aan dat ze zelf zien dat de integratie van modules goed werkt en een aantal knelpunten oplost, maar dat ze in een aantal gevallen toch nog bewust kiezen voor behoud van los te behalen onderdelen om pre-TOM-studenten en andere bijzondere groepen (studenten met een beperking, topsporters, pre-masters) te kunnen bedienen.
  - De bijzondere groepen blijven een aandachtspunt in TOM, het bedienen van pre-TOM-studenten zal op termijn niet meer nodig zijn.
- Drie opleidingscoördinatoren noemden het integreren van de wiskundeleerlijn als een knelpunt, omdat de aangeboden wiskunde niet aansluit bij de inhoud in hun module op dat moment. Docenten proberen wel een link te leggen, maar ook dat lukt niet altijd, gaf één coördinator aan. Omdat een aantal modules ook gedeeld wordt en de inhoud op elkaar voortbouwt, is het aanpassen van het curriculum op korte termijn geen oplossing. Er heerst veel negativiteit rondom de wiskundeleerlijn en opleidingen ervaren deze leerlijn als een beperking.
  - Betrokkenen bij de wiskundeleerlijn werken hard aan verschillende pilots om de wiskundeleerlijn meer flexibel aan te bieden.
  - Wanneer deze pilots succesvol zijn kunnen ze ook voor de overige opleidingen mogelijk een oplossing zijn.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015

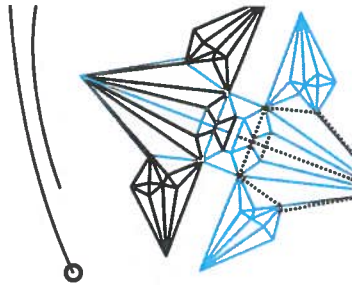
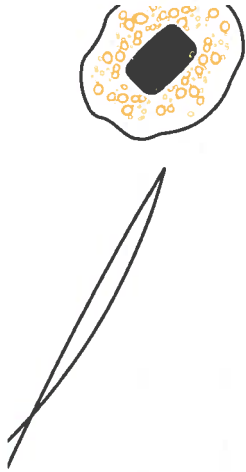
14

RESULTATEN OVER MODULE 4

RESULTATEN O.B.V.

- SEQ
- AFGENOMEN VRAGENLIJSTEN
- ANALYSE MODULEHANDLEIDINGEN

SEQ

BELANGRIJKSTE UITKOMSTEN MODULE 4

Stoplichten SEQ

- ≥70% van de respondenten scoorde een 3, 4 of 5
- ≥ 30% van de respondenten scoorde een 1 of 2

	Module 4, 2013-2014	Module 4, 2014-2015
Aantal respondenten	548 (39%)	334
Gemiddeld tevredenheidscijfer	5,9	6,1
Aantal studenten dat de opleiding aan anderen zou aanbevelen	72,6%	77,8%
Aantal rode stoplichten	6	4
Items:	Gemiddelde	≥ 3
• Tijdens de module wist ik steeds wat er van mij verwacht werd	3	67%
• De module was goed georganiseerd	2,9	58,6%
• Het project leerde me een oplossing voor een probleem te testen	3,1	66,4%
• De toetsen waren goed in het bepalen of ik voldoende geleerd had	3	64,9%
• Ik had steeds voldoende tijd om me voor te bereiden op de toetsen in de module	2,8	58,5%
• In het algemeen was de hoeveelheid studietijd die ik erin moest steken te doen / ik vond de hoeveelheid studietijd voor mij te doen.	3,1	68,9%
		Gemiddelde
		≥ 3
		3,1
		2,9
		3,2
		3,1
		2,9
		3,2
		66,8%
		62,6%
		69,2%
		72,2%
		61,7%
		72,6%

KARAKTER VAN DE MODULE VRAGENLIJST MODULE 4

N=7

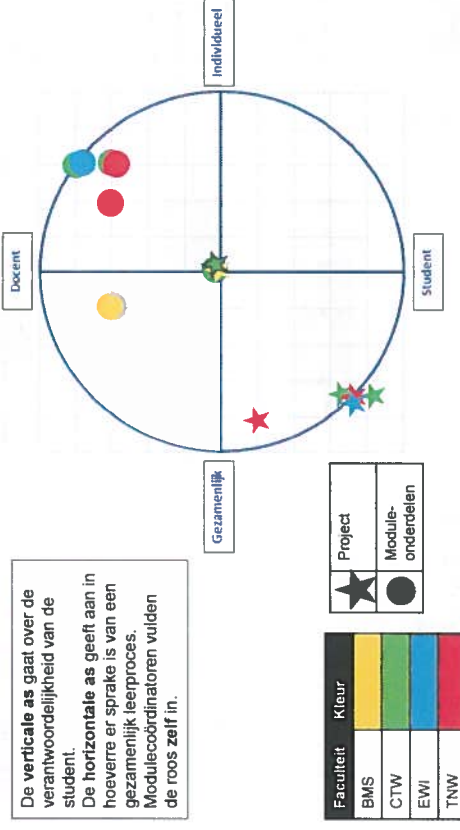
Aspect	Aantal keer genoemd
Er wordt onderwijs gedeeld	1
De module heeft een realistische context	4
Probleem/project binnen de module is realistisch maar vereenvoudigd	2
Er is een echte / externe opdrachtgever	3
Er wordt gewerkt aan de competentie Ontwerpen	5
Er wordt gewerkt aan de competentie Onderzoeken	4
Er wordt gewerkt aan de competentie organiseren	3

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 17

ONDERWIJSCULTUUR VRAGENLIJST MODULE 4

N=7

UNIVERSITEIT TWENTE.

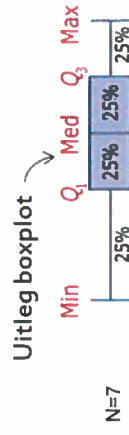
7-8-2015 18

WERKFORMEN
VRAGENLIJST MODULE 4

N=7

Werkvorm	Aantal keer genoemd
Hoorcollege	Allen
Werkcollege	Allen
Project	Allen
Practica	4
Peer feedback	3
Colstructie	3
Presentaties	1
Discussies	1
Feedback colleges	1
Voting	3
Excursie	1
Workshops	1
Flipping the Classroom	1
Literatuur zoeken	1
SCRUM	1

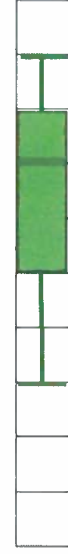

PROJECT EN INTEGRATIE
VRAGENLIJST MODULE 4

N=7

Project is extra
The entire module can be viewed as a project

The module components can be viewed as separate courses
The module is a unit; the module components cannot be viewed as individual units.

The project is only an application project
During the project students also acquire new knowledge and skills

TROTS EN NIEUWSGIERIGHEID

VRAGENLIJST MODULE 4

N=7

Op welk element/aspect van je moduleontwerp ben je het meest trots of waar ben je het meest nieuwsgierig naar in de uitvoering van de module?

- Integratie van de leerdoelstellingen en het project: afgezien van wiskunde hebben studenten alle leerdoelstellingen nodig voor het project
- Trots: Integratie van de vijf vakgebieden
- Geïntegreerde Project Based Learning module met een real-life project, gastcolleges, betrokkenheid van stakeholders, geïntegreerde practica, workshops en excursies
- Toepassing van theorie in een realistische praktijksituatie
- Een open project: studenten hebben veel vrijheid in het ontwerp. Verrassend wat studenten er uiteindelijk van weten te maken.
- We laten studenten zelfstandig aan hun project werken, met alleen een tussentijdse deadline voor het projectvoorstel en de deadline op het eind. Dit geeft de studenten veel vrijheid, maar levert ook een risico op. Studenten kunnen zelf feedback vragen aan de docenten, maar de ervaring is dat dit niet heel veel gedaan wordt. Dit maakt het moduleteam nieuwsgierig naar de eindresultaten.
- Nieuwsgierig of de module leidt tot een attitude shift bij studenten: bewustzijn bij studenten dat ze hier zijn om ontwerper te worden (en niet om tentamens te halen).
- Trots op de integratie binnen de module, de opzet met externe opdrachtgevers, goede organisatie (logistiek) en de actuele inhoud.
- De uitdaging: hoe studenten aansturen? Dingen verplicht stellen leidt tot meer participatie en betere resultaten (in ieder geval op de korte termijn) maar maakt het schools en minder inspirerend (zie knelpunt p. 14).

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 21

TOETSING

MODULEHANDLEIDINGEN MODULE 4

Deze informatie is gebaseerd op acht modulehandleidingen. Twee opleidingen delen een module, deze zijn apart meegesteld. Reparaties, aanvullingen en herkansingen zijn niet meegenomen in dit overzicht.

Toetsvorm	Hoe vaak komt dit per module voor?			
	1-2 keer	3-4 keer	≥ 5 keer	≥ 5 keer
Schriftelijke tentamen voor een cijfer *	-	3	5	
Mondeling projecttentamen voor een cijfer	4	-	-	
Presentaties voor een cijfer of voor voldoende/onvoldoende	4	-	-	1
Tussentijdse opdracht inleveren voor feedback en voor een cijfer of voldoende/onvoldoende	1	4	3	
Eindverslag / eindrapport voor een cijfer	5	3	-	
Fysiek product (voor cijfer), zoals poster, website, prototype, etc.	1	-	2	
Feedbacksessie / (Schriftelijke) Feedback van tutor, niet voor een cijfer	3			

* Met beoordeling wordt bedoeld: een cijfer of voldoende/onvoldoende, voorwaarde om de module te behalen.

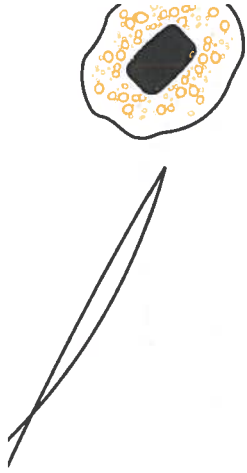
Totaal aantal toets- en/of inlevermomenten in de module	≤ 4	5-7	8-10	11-13	≥ 14
Aantal keer dat dit voorkomt	1	2	3	2	1

N = 9
Gem. = 11,67
St.Dev. = 9,23
Min. = 3
Max. = 35

Conclusie: Er is maar één opleiding die meer dan 14 keer toets, drie opleidingen kiezen voor 7 toetsen of minder. De traditionele schriftelijke tentamens en eindrapportage worden nog steeds het meest gebruikt.

UNIVERSITEIT TWENTE.

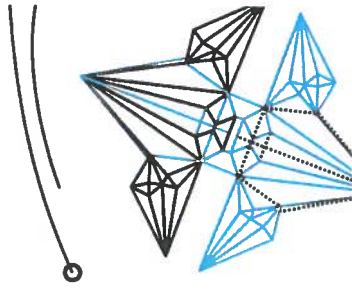
7-8-2015 22

RESULTATEN OVER MODULE 8

RESULTATEN O.B.V.

- SEQ
- AFGENOMEN VRAGENLIJSTEN
- ANALYSE MODULEHANDLEIDINGEN

SEQ BELANGRIJKSTE UITKOMSTEN MODULE 8

Stoptichten SEQ

- ☑ ≥ 70% van de respondenten scoorde een 3, 4 of 5
- ☑ ≥ 30% van de respondenten scoorde een 1 of 2

Module 8, 2014-2015	
Aantal respondenten	338
Gemiddeld tevredenheidscijfer	6,2
Aantal studenten dat de opleiding aan anderen zou aanbevelen	74%
Aantal rode stoptichten	3
Items:	Gemiddelde ≥ 3
• Tijdens de module wist ik steeds wat er van mij verwacht werd	☑ 69,9%
• De module was goed georganiseerd	☑ 62,3%
• Het project leerde me een oplossing voor een probleem te testen	☑ 57,6%

OVERZICHT MODULE 8 VRAGENLIJSTEN MODULE 8

Omdat op basis van slechts drie vragenlijsten de standaard rapportage geen representatieve informatie geeft over alle opleidingen zijn de modules door middel van een korte beschrijving getypeerd.

Karakter:

De drie beschreven modules delen geen onderwijs met andere opleidingen. Alle drie de modules hebben een realistische context: door als een echt ontwerpteam een ontwerpcyclus te doorlopen, door met excursies en gastcolleges dichtbij de uiteindelijk werksituatie te zijn of door te werken met actuele probleemstellingen. Bij twee van de drie modules zijn externen betrokken, waarvan er bij één module een externe opdrachtgever is. In alle drie de modules speelt ontwerpen een belangrijke rol: ontwerpen als proces op zich, ontwerpen van een proces en het ontwerpen van een oplossing voor een probleem. (Literatuur-)onderzoek staat in dienst van deze activiteiten. Waar het project erg centraal staat en projectmanagement van belang is, wordt ook gewerkt aan de competentie organiseren.

Cultuur:

De projecten zijn vooral gezamenlijke leerprocessen. Bij twee van deze projecten ligt de verantwoordelijkheid vooral bij de student, bij het andere project ligt de verantwoordelijkheid deels bij de docent en deels bij de student. De moduleonderdelen zijn bij alle drie modules individuele leerprocessen en vooral docent gestuurd.

Werkvormen:

In één module kunnen studenten zelf de in het project benodigde theorie kiezen uit meer dan 10 verschillende theorieonderdelen. In elk van deze onderdelen worden verschillende werkvormen toegepast, bijvoorbeeld het voeren van discussies, (peer) feedback en gebruik van nieuwe digitale communicatievormen. Probeestgestuurd werken staat als werkvorm centraal. In een andere module is gekozen voor een beperkt aantal werkvormen, waarbij excursies een belangrijk onderdeel van de module vormen. Daarnaast doen studenten een practicum en rapporteren ze over hun project. In de derde module is gekozen voor veel interactie met de student tijdens de colleges. De stof wordt thuis voorbereid en in de colleges is ruimte voor bespreking en discussie. Daarnaast leverden de studenten korte opdrachten in.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 25

OVERZICHT MODULE 8 VRAGENLIJSTEN MODULE 8

Omdat op basis van slechts drie vragenlijsten de standaard rapportage geen representatieve informatie geeft, zijn de modules door middel van een korte beschrijving getypeerd.

Project en integratie:

Bij alle drie modules is het project niet 'extra' maar in zekere mate te zien als één project. Bij één van de modules staat het project echt centraal en staan de andere onderdelen in dienst van het project. Bij deze module zijn losse onderdelen nog wel goed te herkennen. Bij twee modules is de module echt een eenheid en zijn de moduleonderdelen niet los te zien. In alle modules is het project meer dan alleen een toepassingsproject: studenten doen er ook nieuwe kennis en vaardigheden op.

Toetsing:

Bij één module gaven studenten presentaties van het project maar moesten ze tussendoor ook onverwacht een update van hun voortgang geven aan de begeleider. Bij de andere module kregen de studenten in hun groep feedback van de docent op wekelijkse korte opdrachten zonder cijfer. De kwaliteit van deze opdrachten woog wel mee bij de afronding van het cijfer op het tentamen. In de derde module kregen studenten feedback bij het maken van oriëntatietamens en een practicum. In het project werden ze begeleid door een tutor en moesten de studenten een tussenrapport en een eindrapport aanleveren.

Trots en nieuwsgierigheid:

Eén van de modulecoördinatoren is trots op de opzet van de module waarin de student veel vrije keuze heeft qua inhoud en veel zelfstandigheid moet tonen. Daarnaast is dit moduleteam blij met de integratie van de moduleonderdelen in het project en de mogelijkheid om de onderdelen te combineren in het project. Ten slotte zijn ze trots op de afsluiting met een jury waarbij studenten ook andere moeten kunnen overtuigen van hun product. Een andere modulecoördinator is vooral blij met de inhoud van het vak en trots op de vertaling die de studenten maakten van de geleerde theorie in de opdrachten. Daarnaast is hij/zij tevreden over de organisatie van de module. De derde modulecoördinator is vooral nieuwsgierig naar de resultaten van de studenten op de toetsen en hoe studenten de samenhang hebben ervaren.

UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 26

TOETSING MODULEHANDLEIDINGEN MODULE 8

Deze informatie is gebaseerd op zes modulehandleidingen. Twee opleidingen delen een stukje van de module, deze modules zijn apart meegeteld. Reparaties, aanvullingen en herkansingen zijn *niet* meegenomen in dit overzicht

Toetsvorm	Hoe vaak komt dit per module voor?		
	1-2 keer	3-4 keer	≥ 5 keer
Schriftelijke tentamen voor een beoordeling*	4	-	1
Mondeling projecttentamen voor een beoordeling	1	-	2
Presentaties voor een beoordeling	2	-	-
Opdracht inleveren voor een beoordeling	1	1	2
Eindverslag / eindrapport voor een beoordeling	3	-	-
Fysiek product (voor beoordeling), zoals poster, website, prototype, etc	2	-	-
Feedbacksessie / (Schriftelijke) Feedback van tutor, niet voor een beoordeling	1	-	-
* Met beoordeling wordt bedoeld: een cijfer of voldaan/niet voldaan, voldoende/onvoldoende, voorwaarde om de module te behalen.			

Totaal aantal toets- en/of inlevermomenten in de module	3-5	6-10	≥ 11
Aantal keer dat dit voorkomt	2	3	1

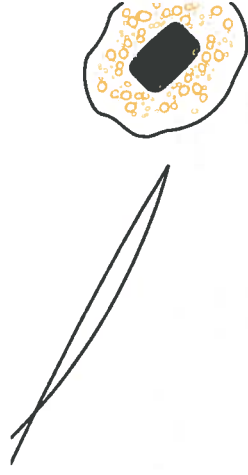
N = 6
Gem. = 7,67
St.Dev. = 3,08
Min. = 3
Max. = 11

Conclusie: In één module zijn meer dan elf toetsmomenten, twee andere modules kiezen voor een beperkt aantal toetsen. Het schriftelijk tentamen en een eindverslag zijn de meest voorkomende toetsvormen.

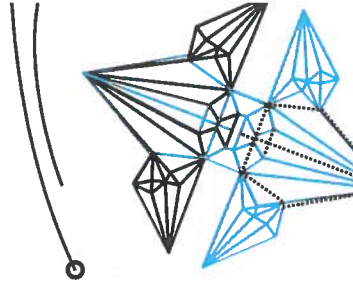
UNIVERSITEIT TWENTE.

7-8-2015 27

UNIVERSITEIT TWENTE.

BIJLAGE 1: COMPILATIE SEQ MODULES 4 EN 8, 2014-2015

TOXreporter
UT B1-modules 2014_2B
N = 439; Response rate = %

UNIVERSITEIT TWENTE

Overall indicators

ALGEMEEN (Scale width: 5)

MODULE (Scale width: 5)

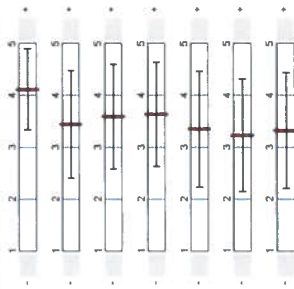
LEREN (Scale width: 5)

PROJECT (Scale width: 5)

TOETSING (Scale width: 5)

INZET VOOR STUDEREN (Scale width: 5)

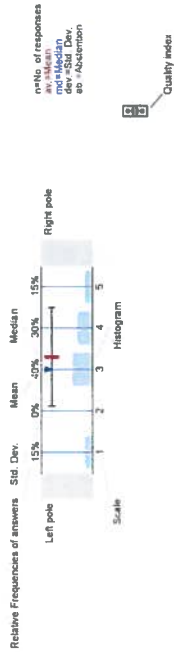
WAARDERING (Scale width: 5)

Survey Results

Legend

Question text

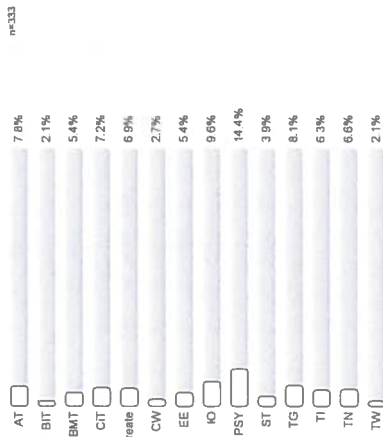

Mean value is below the quality guideline.

Mean value is within the range of tolerance for the quality guideline.

1. ALGEMEEN

1) Ik volg de opleiding (a.u.b. het juiste vakje aankruisen):

WB 11.4%

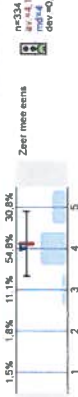
1) Gerekend naar mijn startdatum in deze opleiding ben ik nu:

1) Ik zou het volledig aantal uren kunnen hebben studeren. Denk bijvoorbeeld aan: medische beperkingen, topsport-regelingen.

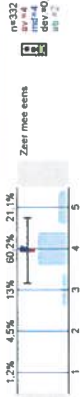
Ja 94.6%
Nee 5.4%

1) Ik ben een gemotiveerde student.

2. MODULE

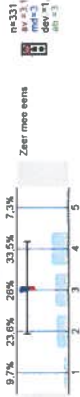
2) Ik vond de module als geheel uitdagend.

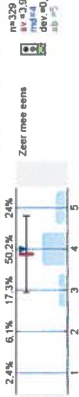
2) Over het algemeen had ik voldoende voorkennis om deze module succesvol te doen.

2) Tijdens de module wist ik steeds wat er van mij verwacht werd. Denk bijvoorbeeld aan: deelname aan hoor- en werkolleges; inzet en samenwerking in projecten; zelfstudie.

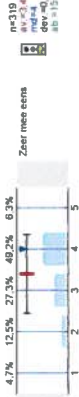
2) Ik heb veel geleerd in de module als geheel.

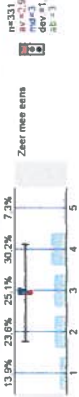
2) De module zat logisch in elkaar. Denk bijvoorbeeld aan: onderdelen sluiten goed op elkaar aan, goede volgorde van onderdelen, leerlijnen.

2) De inhoud van de module voldeed goed aan mijn verwachting. Denk aan de leerdoelen van de module.

2) De module was goed georganiseerd. Denk bijvoorbeeld aan: opdrachten duidelijk; regels voor toetsen duidelijk.

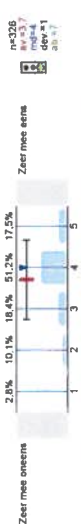

2) Ik was tevreden over het rooster. Denk ook aan kostenwijzigingen en de beschikbaarheid daarvan.

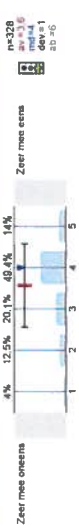

3.9) De digitale leeromgeving, inclusief voorlichting daarover, was goed.
Denk aan: Blackboard, Osiris, website(s)

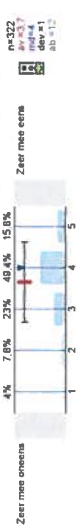

3. LEREN

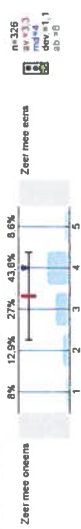
3.1) Ik heb veel geleerd van docenten, tutoeren, studentassistenten etc.

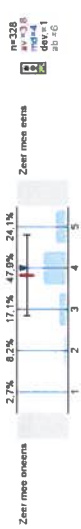
3.2) Het studiemateriaal paste goed bij het onderwerp. Denk bijvoorbeeld aan: boeken, readers, handelingen, artikelen.

3.3) Over het algemeen paste het onderwijs in de module goed bij hoe ik leer. Denk bijvoorbeeld aan: eerst denken, dan doet samen leren, in de praktijk toepassen.

3.4) Ik heb veel geleerd door de samenwerking met mijn medestudenten.

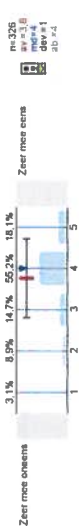

4. PROJECT

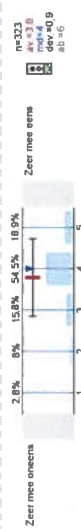
4.1) Zet er een project in de module?

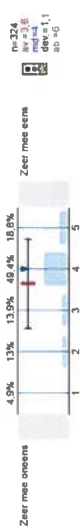
4.2) Het project leerde me samen te werken met andere studenten.

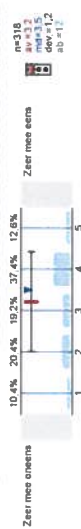
4.3) Het project leerde me een project uit te voeren (inclusief time management).

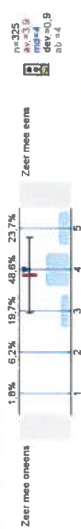
4.4) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te ontwikkelen.

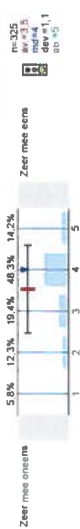
4.5) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te testen.

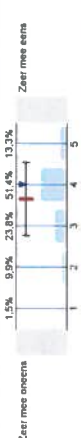
4.6) Het project leerde me geleerde kennis toe te passen.

4.7) Het project leerde me verschillende, binnen de module geleerde, onderwerpen te integreren.

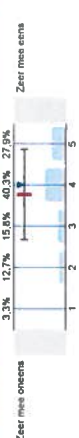

4.8) Het project leerde me kennis en nieuwe inzichten te ontwikkelen.

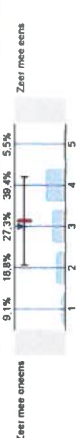

5. TOETSING

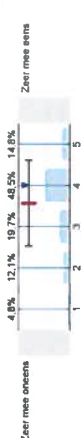
5.1) Ik wist steeds op tijd hoe ik getoetst zou worden. Denk aan de inhoud en de vorm (b.v. schriftelijk/ mondeling, presentaties, opdrachten).

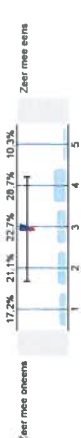
5.2) De toelaten waren geschikt om te bepalen of ik voldoende geleerd had.

5.3) De toetsing (inclusief eventuele tussentoetsen) heeft mij gestimuleerd om te leren.

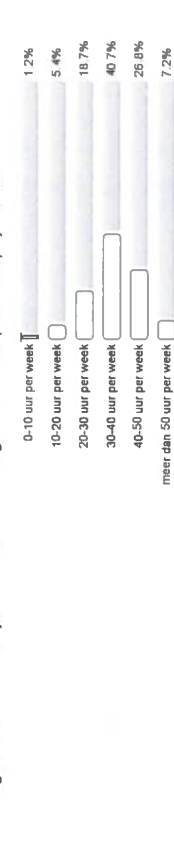

5.4) Ik had steeds voldoende tijd om me voor te bereiden op de toetsen in de module.

6. INZET VOOR STUDEREN

6.1) Gemiddeld over de hele module studeerde ik per week. Het gaat om al het onderwijs, dus hoor- en werkcolleges, zelfstudie, opdrachten, project, etc.

6.2) Ik vond de hoeveelheid studietijd voor mij te doen. Denk aan de gehele module en mogelijke schommelingen in de studiedruk daarbinnen.

7. WAARDERING

7.1) Gebaseerd op de module zou ik deze UT-opleiding aan anderen aanbevelen.

7.2) Samengevat geef ik de module de volgende beoordeling: 1 zeer slecht, 10 excellent

Profile

UT B1-modules 2014-2B

Values used in the profile line: Mean

1. ALGEMEEN

1.4) Ik ben een gemotiveerde student. n=334 av=4.1 md=4.0 dev=0.8

2. MODULE

- 2.1) Ik vond de module als geheel uitdagend. n=332 av=4.0 md=4.0 dev=0.8
- 2.2) Over het algemeen had ik voldoende voor kennis om deze module succesvol te openen. n=330 av=3.6 md=4.0 dev=1.0
- 2.3) De module wist ik steeds wat er van mij verwacht werd. n=331 av=3.1 md=3.0 dev=1.1
- 2.4) Ik heb veel geleerd in de module als geheel. n=329 av=3.9 md=4.0 dev=0.9
- 2.5) De module zat logisch in elkaar. *Denk aan: ik heb alles goed op elkaar aan; goede volgorde van onderdelen;* n=329 av=3.2 md=3.0 dev=1.2
- 2.6) De inhoud van de module voldeed goed aan mijn verwachting. *Denk aan de leerdoelen van de module* n=319 av=3.4 md=4.0 dev=0.9
- 2.7) De module was goed georganiseerd. *Denk bijvoorbeeld aan: de naam aan hoor- en regies voor toetsen tussentijd;* n=331 av=3.9 md=3.0 dev=1.2
- 2.8) Het was duidelijk wat ik moest leren. *Denk ook aan roosterwijzingen en de beschikbaarheid daarvan* n=330 av=3.3 md=4.0 dev=1.2
- 2.9) De digitale leeromgeving, inclusief voorlichting daarover, was goed. *Denk aan: Blackboard; Canvas; websites(s).* n=328 av=3.7 md=4.0 dev=1.0

3. LEREN

- 3.1) Ik heb veel geleerd van docenten, tutors, studentassistenten etc. n=328 av=3.6 md=4.0 dev=1.0
- 3.2) Het studiemateriaal paste goed bij het tempo van de module. *Denk bijvoorbeeld aan: boeken, readers.* n=322 av=3.7 md=4.0 dev=1.0
- 3.3) Over het algemeen paste het onderwijs in de module goed bij hoe ik leer. *Denk bijvoorbeeld aan: eerst denken, dan leren.* n=326 av=3.3 md=4.0 dev=1.1
- 3.4) Ik heb veel geleerd door de samenwerking met mijn medestudenten. n=328 av=3.6 md=4.0 dev=1.0

4. PROJECT

- 4.2) Het project leerde me samen te werken met andere studenten. n=326 av=3.8 md=4.0 dev=1.0
- 4.3) Het project leerde me een project uit te voeren (inclusief time management). n=323 av=3.8 md=4.0 dev=0.9
- 4.4) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te ontwikkelen. n=324 av=3.6 md=4.0 dev=1.1
- 4.5) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te testen. n=318 av=3.2 md=3.5 dev=1.2

- 4.6) Het project leerde me geleerde kennis toe te passen. n=325 av=3.9 md=4.0 dev=0.9
- 4.7) Het project leerde me verschillende, binnen de module geleerde, onderwerpen te integreren. n=325 av=3.5 md=4.0 dev=1.1
- 4.8) Het project leerde me kennis en nieuwe inzichten te ontwikkelen. n=323 av=3.7 md=4.0 dev=0.9

5. TOETSING

- 5.1) Ik wist steeds op tijd hoe ik gelooft zou worden. *Denk aan de inhoud en de vorm (a v schriftelijk/ mondeling, presentaties).* n=330 av=3.8 md=4.0 dev=1.1
- 5.2) De toetsen waren geschikt om te bepalen of ik voldoende geleerd had. n=330 av=3.1 md=3.0 dev=1.1
- 5.3) De toetsing (inclusief eventuele tussen-toetsen) heeft mij gestimuleerd om te leren. n=330 av=3.6 md=4.0 dev=1.0
- 5.4) Ik had steeds voldoende tijd om me voor te bereiden op de toetsen in de module. n=331 av=2.9 md=3.0 dev=1.3

6. INZET VOOR STUDEREN

- 6.2) Ik vond de hoeveelheid studietijd voor mij te doen. *Denk aan de gehele module en mogelijk* n=324 av=3.2 md=3.0 dev=1.1

7. WAARDERING

- 7.1) Gebaseerd op de module zou ik deze UT-opleiding aan anderen aanbevelen. n=319 av=3.3 md=4.0 dev=1.1
- 7.2) Samengevat geef ik de module de volgende beoordeling: *1 zeer slecht, 10 excellent* n=332 av=4.1 md=6.0 dev=1.8

TOMreporter
UT_B2-modules 2014-2B
N = 440; Response rate = %

UNIVERSITEIT TWENTE.

Overall indicators

ALGEMEEN (Scale width: 5)

MODULE (Scale width: 5)

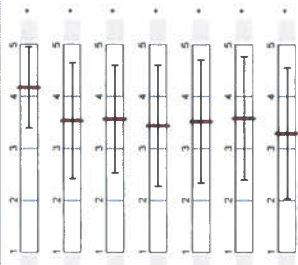
LEREN (Scale width: 5)

PROJECT (Scale width: 5)

TOETSING (Scale width: 5)

INZET VOOR STUDEREN (Scale width: 5)

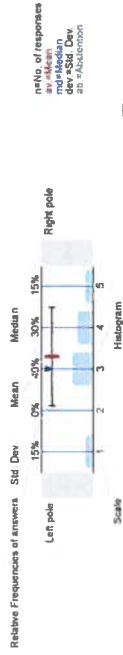
WAARDERING (Scale width: 5)

Survey Results

Legend

Question text

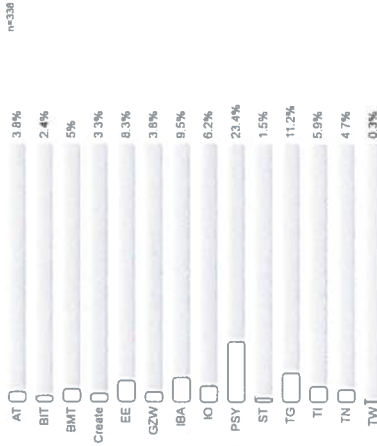
Mean value is below the quality guideline

Mean value is within the tolerance for the quality guideline

Mean value is within the quality guideline

1. ALGEMEEN

Ik volg de opleiding... (a.u.b. het juiste vakje aankruisen):

WB 10.7%

1.2) Gerekend naar mijn startdatum in deze opleiding ben ik nu:

1.3) Ik zou het volledig aantal uren kunnen hebben studeren. Denk bijvoorbeeld aan medische beperkingen, loopspoor-regelingen.

Ja 92%
Nee 8%

1.4) Ik ben een gemotiveerde student.

2. MODULE

2.1) Ik vond de module als geheel uitdagend.

2.2) Over het algemeen had ik voldoende voorkennis om deze module succesvol te doen.

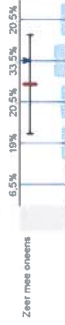
2.3) Tijdens de module wist ik steeds wat er van mij verwacht werd. Denk bijvoorbeeld aan deelname aan hoor- en werkcolleges, inzet en samenwerking in projecten, zelfstudie.

2.4) Ik heb veel geleerd in de module als geheel.

2.5) De module zat logisch in elkaar. Denk bijvoorbeeld aan onderdelen sluiten goed op elkaar aan, goede volgorde van onderdelen, leerlijnen.

2.6) De inhoud van de module voldeed goed aan mijn verwachting. Denk aan de leerdoelen van de module.

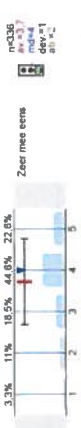
2.7) De module was goed georganiseerd. Denk bijvoorbeeld aan opdrachten duidelijk; regels voor toetsen duidelijk.

2.8) Ik was tevreden over het rooster. Denk ook aan moefwijzigingen en de beschikbaarheid daarvan.

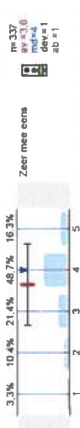

29) De digitale leeromgeving, inclusief voortichting daarover, was goed.
Denk aan: Blackboard, Osiris, website(s).

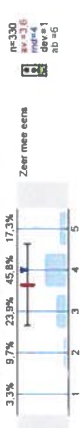

3. LEREN

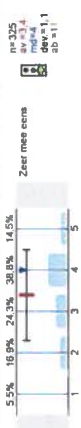
31) Ik heb veel geleerd van docenten, tutoeren, studentassistenten etc.

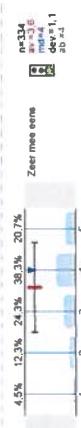
32) Het studiemateriaal paste goed bij het onderwerp. Denk bijvoorbeeld aan: boeken, readers, handelingen, artikelen.

33) Over het algemeen paste het onderwijs in de module goed bij hoe ik leer. Denk bijvoorbeeld aan: eerst denken, dan doen; samen leren; in de praktijk toepassen.

34) Ik heb veel geleerd door de samenwerking met mijn medestudenten

4. PROJECT

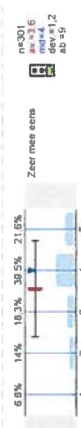
41) Zet er een project in de module?

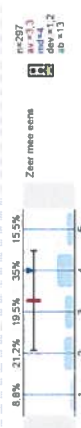
42) Het project leerde me samen te werken met andere studenten.

43) Het project leerde me een project uit te voeren (inclusief time management).

44) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te ontwikkelen.

45) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te testen.

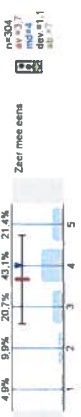
46) Het project leerde me geleerde kennis toe te passen.

47) Het project leerde me verschillende, binnen de module geleerde, onderwerpen te integreren.

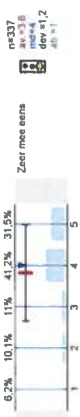

48) Het project leerde me kennis en nieuwe inzichten te ontwikkelen.

5. TOETSING

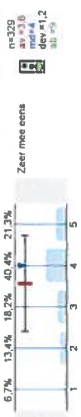
51) Ik wist steeds op tijd hoe ik geoetst zou worden. Denk aan de inhoud en de vorm (b.v. schriftelijk/ mondeling, presentaties, opdrachten).

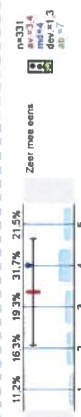
52) De toetsen waren geschikt om te bepalen of ik voldoende geleerd had.

53) De toetsing (inclusief eventuele tussenloetsen) heeft mij gestimuleerd om te leren.

54) Ik had steeds voldoende tijd om me voor te bereiden op de toetsen in de module.

6. INZET VOOR STUDEREN

61) Gemiddeld over de hele module studeerde ik per week. Het gaat om al het onderwijs, dus hoor- en werkcolleges, zelfstudie, opdrachten, project, etc.

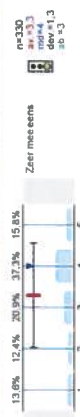

62) Ik vond de hoeveelheid studietijd voor mij te doen. Denk aan de gehele module en mogelijke schommelingen in de studiebelasting daarin.

7. WAARDERING

71) Gebaseerd op de module zou ik deze UT-opleiding aan anderen aanbevelen.

72) Samengevat geef ik de module de volgende beoordeling. 1 zeer slecht, 10 excellent

Profile

Compilation: UT B2-modules 2014-2B

Values used in the profile line: Mean

1. ALGEMEEN

1.4) Ik ben een gemotiveerde student. n=337 av=4.2 md=4.0 dev=0.8

2. MODULE

2.1) Ik vond de module als geheel uitdagend. n=336 av=3.8 md=4.0 dev=0.9

2.2) Over het algemeen had ik voldoende voorkennis om deze module succesvol te verwachten. n=337 av=3.8 md=4.0 dev=1.1

2.3) Tijdens de module wat ik steeds wat er van mij verwacht werd. n=336 av=3.2 md=3.0 dev=1.2

2.4) Ik heb veel geleerd in de module als geheel. n=338 av=3.8 md=4.0 dev=1.0

2.5) De module zat bestisch in elkaar. Denk bijvoorbeeld aan: *opdrachten stellen goed op elkaar aan; goede volgorde van onderdelen; mijn verwachting.* n=337 av=3.4 md=4.0 dev=1.1

2.6) De inhoud van de module voldeed goed aan mijn verwachting. n=330 av=3.4 md=4.0 dev=1.1

2.7) De module was goed georganiseerd. Denk aan de leerdoelen, de leerzitten duidelijk: regels voor het leren duidelijk. n=337 av=3.1 md=3.0 dev=1.3

2.8) Ik was tevreden over het rooster. Denk ook aan roosterwijzigingen en de beschikbaarheid daarvan. n=338 av=3.6 md=4.0 dev=1.2

2.9) De digitale leeromgeving, inclusief voorlichting daarover, was goed. Denk aan: Blackboard; Osis; websiter(s) n=336 av=3.7 md=4.0 dev=1.0

3. LEREN

3.1) Ik heb veel geleerd van docenten, tutoeren, studentassistenten etc. n=337 av=3.6 md=4.0 dev=1.0

3.2) Het studiemateriaal paste goed bij het leerproces. Denk bijvoorbeeld aan: boeken, readers, module gead bij hoe ik leer. n=330 av=3.6 md=4.0 dev=1.0

3.3) Over het algemeen paste het onderwijs in de module goed bij hoe ik leer. Denk bijvoorbeeld aan: eerst denken, dan leren. n=325 av=3.4 md=4.0 dev=1.1

3.4) Ik heb veel geleerd door de samenwerking met mijn medestudenten. n=334 av=3.6 md=4.0 dev=1.1

4. PROJECT

4.2) Het project leerde me samen te werken met andere studenten. n=299 av=3.4 md=4.0 dev=1.1

4.3) Het project leerde me een project uit te voeren (inclusief time management). n=301 av=3.6 md=4.0 dev=1.2

4.4) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te ontwikkelen. n=297 av=3.3 md=4.0 dev=1.2

4.5) Het project leerde me een oplossing voor een probleem te testen. n=295 av=2.9 md=3.0 dev=1.3

4.6) Het project leerde me geleerde kennis toe te passen. n=304 av=3.7 md=4.0 dev=1.1

4.7) Het project leerde me verschillende, binnen de module geleerde, onderwerpen te integreren. n=304 av=3.5 md=4.0 dev=1.2

4.8) Het project leerde me kennis en nieuwe inzichten te ontwikkelen. n=304 av=3.7 md=4.0 dev=1.1

5. TOETSING

5.1) Ik wist steeds op tijd hoe ik getoetst zou worden. Denk aan de inhoud en de vorm (bv schriftelijk mondeling, presentaties). n=337 av=3.8 md=4.0 dev=1.2

5.2) De toetsen waren geschikt om te bepalen of ik voldoende geleerd had. n=330 av=3.3 md=4.0 dev=1.1

5.3) De toetsing (inclusief eventuele bussefoetsen) heeft mij gestimuleerd om te leren. n=329 av=3.6 md=4.0 dev=1.2

5.4) Ik had steeds voldoende tijd om me voor te bereiden op de toetsen in de module. n=331 av=3.6 md=4.0 dev=1.3

6. INZET VOOR STUDEREN

6.2) Ik vond de hoeveelheid studietijd voor mij te doen. Denk aan de geleerde module en mogelijke andere modules. n=332 av=3.6 md=4.0 dev=1.2

7. WAARDERING

7.1) Gebaseerd op de module zou ik deze UT-opleiding aan anderen aanbevelen. n=330 av=3.3 md=4.0 dev=1.3

7.2) Samengevat geef ik de module de volgende beoordeling: 1=zeer slecht, 10=excellent. n=336 av=6.2 md=7.0 dev=2.0

